

Eindevaluatie Integraal veiligheidsplan 2018-2022

Veilige wijken

Jeugd en veiligheid

Ondermijning

OVERZICHT BIJZONDERE MOMENTEN

2018

Betogingen bij Oostvaardersplassen	(vanaf maart 2018)
Convenant Veiligheid en scholen wordt getekend	(juli 2018)
Resultaten enquête verkeersveiligheid onder inwoners	(juli 2018)
Beleidsregel Wet aanpak woonoverlast Lelystad 2018	(april 2018)
Dreigend faillissement voor MC Zuiderzee in Lelystad	(oktober 2018)

2019

Regionale veiligheidsstrategie wordt aan de raad aangeboden	(februari 2019)
Plan van aanpak ondermijning 2019-2022	(maart 2019)
Plan van aanpak ondermijning Flevokust Haven	(maart 2019)
Tbs-moord Rode Klif	(april 2019)
Invoering dwangsom drugshandel op straat	(april 2019)
Aanpak growshop in Lelystad met uiteindelijke sluiting	(mei 2019)
Aanmelding Lelystad voor het wietexperiment	(juni 2019)
Rapportage enquête verruiming openingstijden horeca klaar	(juli 2019)
Eindrapport Onderzoek politiemeldingen personen met verward gedrag	(september 2019)
Veiligheidsregio's Flevoland en Gooi- en Vechtstreek gaan samenwerken	(oktober 2019)
Demonstratie boze boeren bij provinciehuis	(oktober 2019)
Protest tegen Zwarte Piet bij intocht Sinterklaas	(november 2019)
Kadernota prostitutie en seksbranche	(november 2019)
Dodelijk ongeluk op de Larserdreef	(november 2019)

2020

Wet Verplichte GGZ (Wvggz) treedt in werking	(januari 2020)
Pedoactivist Nelson zorgt voor onrust in de buurt	(februari 2020)
Tussenevaluatie Integraal veiligheidsplan 2018-2019 naar de raad	(februari 2020)
Coronacrisis slaat toe	(februari 2020)
Aanwijzing alcohol- en lachgasverbodsgebieden	(mei 2020)
Start Integrale gebiedsaanpak Lelystad Oost	(juni 2020)
Startnota aanbesteding jongerenwerk	(juni 2020)
Burgemeester Ina Adema kondigt vertrek aan	(juli 2020)
Verbreding Persoonsgerichte Aanpak naar 18-minners	(juli 2020)
Dodelijke steekpartij De Stelling	(september 2020)
Henry Meijdam benoemd tot waarnemend burgemeester	(oktober 2020)
Uitvoeringsplan veiligheid 2021-2022 wordt vastgesteld	(november 2020)
Dodelijke steekpartij centrum	(november 2020)

2021

Erkenning thuiswerkende sekswerkers	(februari 2021)
Aansluiting Lelystad op Meld Misdaad Anoniem	(maart 2021)
Raadsvoorstel nieuwe verdeelsteutel Veiligheidsregio Flevoland	(mei 2021)
Nota Integrale handhaving 2021-2015 richting de raad	(mei 2021)
Flevolandse norm in de strijd tegen Ondermijning	(mei 2021)
Manifest 15 gemeenten kwetsbare wijken	(mei 2021)
Ministers wijzen teler in Lelystad aan voor wietexperiment	(mei 2021)
Grote inzet hulpdiensten na verdachte stof in het riool bij de Punter	(mei 2021)
Mieke Baltus wordt burgemeester van Lelystad	(juni 2021)
Porteum opent de deuren	(augustus 2021)
Uitvoeringsplan Digitale veiligheid wordt vastgesteld	(september 2021)
Instellen tijdelijk cameratoezicht Voorstraat	(november 2021)

2022

Gemeente Lelystad sluit aan bij het Informatie Knooppunt Zorgfraude	(januari 2022)
Brief aan sportverenigingen over ondermijning en verborgen misdaad	(februari 2022)

Waarom deze evaluatienota?

Vlak voor de verkiezingen in maart 2022 is het van belang dat de huidige raad kennis neemt van de resultaten van vier jaar veiligheidsbeleid. In december 2017 heeft de gemeenteraad het [Integraal veiligheidsplan](#) (IVP) 2018-2022 vastgesteld. Veiligheid is een veelomvattend beleidsveld. Het gaat om jeugdoverlast, veilig uitgaan, handhaving, aanpak van ondermijning, evenementen, veilige buurten, coffeeshop- en prostitutiebeleid, huiselijk geweld, crisisbeheersing, etc. Een veiliger Lelystad was het doel, waarbij het totaal aantal geregistreerde misdrijven naar beneden moest. Een andere doelstelling was het percentage inwoners 'dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt' te verlagen. In deze nota is de uitvoering geëvalueerd van alle activiteiten, verdeeld over drie prioriteiten en acht strategische thema's. De acties staan in het [uitvoeringsplan 2018 -2020](#) en het [uitvoeringsplan 2021-2022](#).

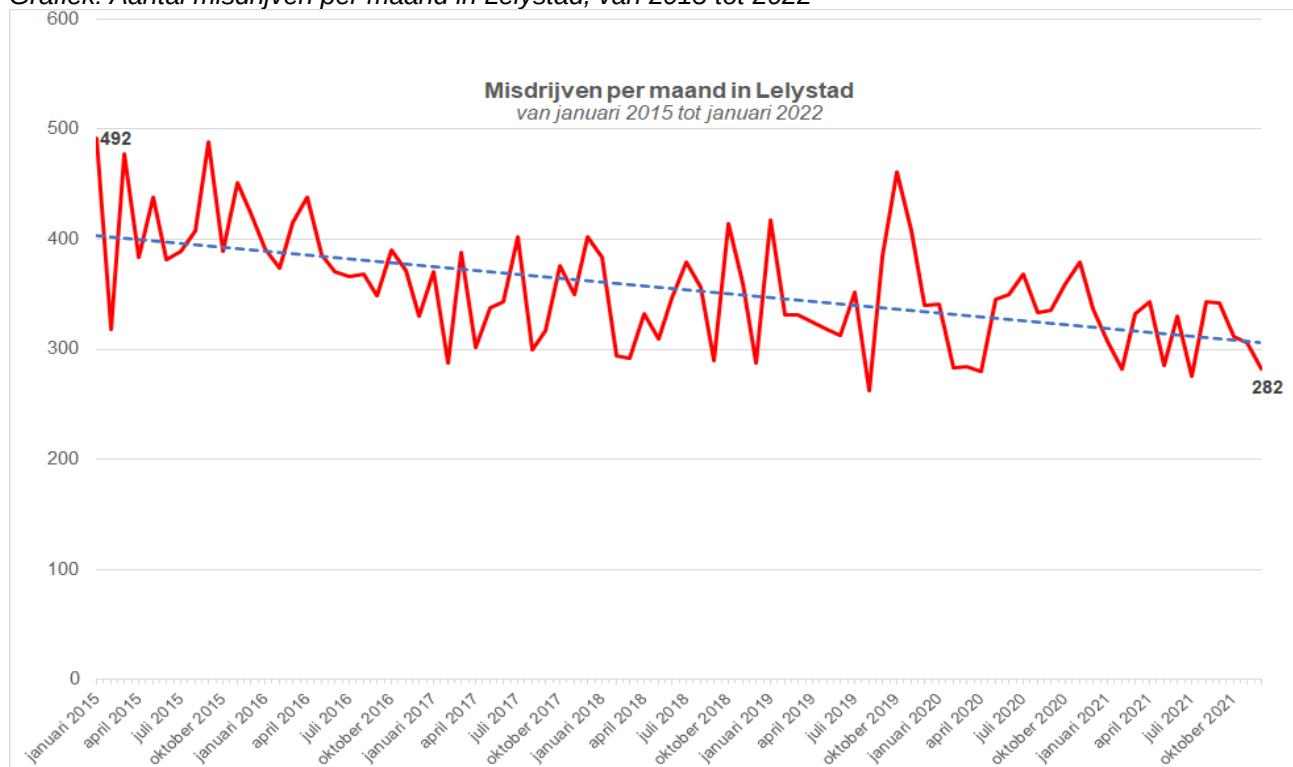
Wat zijn de resultaten?

Van alle acties in de afgelopen vier jaar is 88% uitgevoerd volgens plan en met voldoende resultaat. Zie onderbouwing van alle activiteiten in een separaat [bijlagenrapport](#) en de eerdere [tussenevaluatie](#). Voor 14 acties geldt dat ze zijn beëindigd of met onvoldoende resultaat uitgevoerd. Ook zijn er nog tientallen projecten in de afgelopen jaren wel uitgevoerd, maar niet in het veiligheidsplan beschreven (zoals de coronacrisis, aanpak lachgas, deelname wietexperiment, invoering wet verplichte GGZ, opkomst van cybercrime en digitale veiligheid, demonstraties Oostvaardersplassen, etc.). Er was dus ruimte om snel en flexibel te schakelen op onverwachte situaties en ontwikkelingen die in de planfase niet waren voorzien.

Hoe zit het met de harde indicatoren?

Het aantal misdrijven in Lelystad is de afgelopen jaren fors gedaald. Zie ook het [persbericht](#) over het veiligheidsbeeld. In de onderstaande grafiek staan de veiligheidscijfers per maand. De trendlijn daalt flink. Er is er veel minder criminaliteit in Lelystad vergeleken met de vorige raadsperiode 2014-2018. Ook in de periode 2018 tot 2022 zijn de misdaadcijfers gedaald. Het rapportcijfer dat bewoners geven voor de veiligheid in hun eigen buurt is ook gestegen (7,4). Helaas zijn de veiligheidsgevoelens niet gestegen. Mogelijk vanwege de stijging van jeugdoverlast, sociale overlast en meldingen verwarde personen. In totaal zijn acht indicatoren wel gehaald, maar acht andere indicatoren niet. Zie het overzicht op de laatste bladzijde van deze evaluatie.

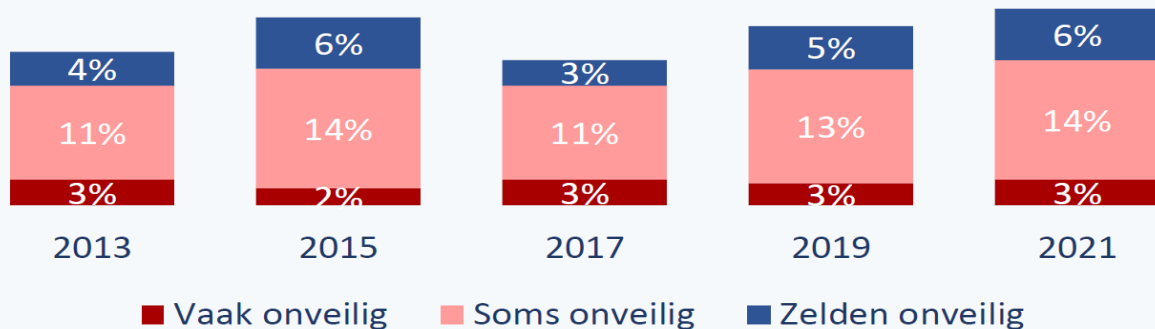
Grafiek: Aantal misdrijven per maand in Lelystad, van 2015 tot 2022

Wat is nu de algemene conclusie?

De grote meerderheid van alle activiteiten liep volgens planning. In de afgelopen jaren is de criminaliteit in Lelystad flink gedaald. Van de gewenste harde doelstellingen (indicatoren) is de helft gehaald. Lelystedelingen geven de veiligheid een goed rapportcijfer. Wel zijn Lelystedelingen zich onveiliger gaan voelen in hun eigen buurt. Per saldo is de uitvoering van het veiligheidsplan in de jaren 2018-2022 voldoende succesvol geweest.

Grafiek: Percentage inwoners dat zich onveilig voelt buurt 2013-2021

Hoe verliep de uitvoering?

De meeste activiteiten verliepen goed, ondanks dat niemand bij het opstellen van het IVP de impact van de coronacrisis had kunnen voorspellen. De samenwerking was over het algemeen goed, er vond veel overleg plaats en partijen wisten elkaar snel te vinden. Dit zijn de belangrijkste constatering en aanbevelingen:

- De politie is de motor van het veiligheidsbeleid, maar kampt met personeelstekorten, vergrijzing (landelijk) en onderbezetting. Dat heeft de nodige impact gehad op de uitvoering van diverse projecten onder het Lelystadse IVP. Tegelijkertijd werden er de afgelopen vier jaar ook een andere inzet van de politie gevraagd. Denk aan de toegenomen verharding, polarisatie, ondermijning en stijging van digitale criminaliteit. Het systeem van wijkagenten staat onder druk: de politiecapaciteit groeit ook niet mee met de bevolkingsgroei in Lelystad en Flevoland. Op dit moment heeft de politie landelijk zelfs een personeelstekort van 1.400 fte. De onderbezetting heeft in de afgelopen jaren gezorgd voor een lastige puzzel om alle taken in de lucht te houden. Tegelijkertijd moest de politie ook mensen leveren aan boerenprotesten, ordeverstoringen in andere gemeenten (bijvoorbeeld op Urk), coronaprotesten en andere onvoorziene omstandigheden. Zo moest na de moord op advocaat Derk Wiersum tientallen advocaten, rechters en officieren van justitie worden beveiligd. Gelukkig zijn in Lelystad de meeste vacatures weer ingevuld, maar er is nog steeds een groot gat tussen de beschikbare **politiecapaciteit** en de gewenste formatie. Daardoor moeten er de komende jaren harde keuzes worden gemaakt.

- Zorg en veiligheid: Uit de cijfers van Lelystad blijkt dat er een

toename is van sociale overlast en meldingen van personen met verward gedrag. Er is in de periode van het IVP dan ook veel geïnvesteerd in de verbinding tussen het sociaal domein en 'openbare orde en veiligheid'. Dat is goed te zien in onder meer het Veiligheidshuis, de PGA (persoonsgerichte aanpak) en de sociaal wijkteams waar netwerksamenwerking tussen

straf-, zorg-, en (andere) gemeentelijke partners plaatsvindt. In die overleggen worden bewoners met zogenaamde multi problematiek besproken: psychische klachten, verstandelijke beperking, verslaving, schulden, werkloosheid en gebrekkige integratie. Zonder hulp leidt dit tot onveiligheid, overlast en criminaliteit. In het nieuwe IVP moet er meer aandacht komen voor de aanpak van **mensenhandel**: arbeidsuitbuiting, seksuele uitbuiting en criminele uitbuiting. Er moet eind 2022 een beleidsplan mensenhandel klaar zijn. Ook is er meer aandacht nodig voor de aanpak van **multi-problem gezinnen**.

- Bestuurlijke bevoegdheden zijn de afgelopen jaren vaker gebruikt, denk aan het instellen van cameratoezicht op de Voorstraat (2021/2022), het sluiten van drugspannen, inzet Wet aanpak woonoverlast, verplichte vuurwerkvrije zones, aanwijzing van problematische jeugdgroepen, nieuwe wet op de verplichte GGZ, huisverboden, BIBOB-toetsen, dwangsommen voor drugsdealers, etc.
- Kwetsbare wijken: de veiligheid in Lelystad is ongelijk verdeeld over de wijken en buurten. Uit wijkanalyses, politiecijfers en slachtofferenquêtes komt al naar voren dat er gebieden zijn die extra aandacht nodig hebben. Dit sluit goed aan bij de integrale gebiedsgerichte aanpak in Lelystad Oost (IGLO) dat in 2020 is gestart. Vanuit het veiligheidsbeleid zijn de afgelopen jaren dan ook diverse acties in Oost ingezet, zoals een onderzoek het afglijden van jongeren naar de drugscriminaliteit, aanpak jongerenoverlast in de Atolwijk, cameratoezicht in de Waterwijk, de buurtschouw en een gebiedsplan voor het Lelycentre en omgeving. De komende vier jaar moet dat leiden tot de implementatie van alle plannen en ideeën!
- Jeugd en veiligheid: de meldingen jeugdoverlast zijn in een paar jaar tijd gestegen van 430 per jaar naar 679 in 2021. Een terugkerend signaal van jongeren en partijen is dat er in de wijken jongerencentra ontbreken waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten. Daarnaast zijn er in Lelystad nog te weinig goede mogelijkheden om criminele carrières van jongeren te voorkomen of te doorbreken. Jonge criminelen zijn de grote jongens van de toekomst. De terugkeer van het jongerenwerk was een belangrijkste eerste stap. Het project Straatwaarden dat in 2021 is uitgevoerd biedt aanknopingspunten voor het nieuwe veiligheidsplan. De komende periode moet de aanpak van **jeugdcriminaliteit** en **jeugdoverlast** meer aandacht krijgen, met een accent op preventie, bewustwording en weerbaarheid bij ouders.
- Investeren in stabiele basis. De ketensamenwerking stond de afgelopen jaren onder druk. Het jongerenwerk is pas in 2021 echt op gang gekomen, het takenpakket van de boa's is flink uitgebreid door de coronacrisis, het Jeugd- en gezinsteam is omgevormd tot Jeugd Lelystad (JEL) en drie scholen in het voortgezet onderwijs zijn gefuseerd tot het Porteuum met maar liefst 3.500 leerlingen. Daarnaast zijn er forse wachtlijsten in de zorg. Instanties zoals Veilig thuis, Tactus, Woonzorg Flevoland, GGZ hebben te maken met wachttijden. Zorginstellingen hebben moeite om goed bekwaam personeel te vinden, er is schaarste op de arbeidsmarkt. Ook zijn er in Lelystad hardnekkige complexe problemen, zoals de aanpak van verwarde personen, armoede, tekorten op de woningmarkt, voortijdig schoolverlaten en verslavingen zoals GHB.

- Digitale veiligheid: In Lelystad dalen de woninginbraken en geweldsdelicten al jaren, maar is de digitale criminaliteit in opkomst. De afgelopen jaren zijn er diverse acties ingezet tegen cybercrime, zoals oefeningen binnen de gemeente. In 2019 is een training voor ondernemers georganiseerd om ze weerbaarder te maken. Sinds 2020 draait het project HackShield in de klas. Door de coronacrisis heeft de digitalisering in onze maatschappij een grote impuls gehad. Maar dat geldt ook voor criminelen. Tal van voorbeelden laten zien dat de samenleving digitaal kwetsbaar is. Dat biedt een gelegenheidsstructuur voor gedigitaliseerde criminaliteit. In het nieuwe veiligheidsplan moeten er meer activiteiten op gebied van **digitale veiligheid** komen.
- Ondermijning: de aanpak van de georganiseerde misdaad stond de afgelopen jaren hoog op de agenda. Denk aan onderwerpen zoals drugs, wapens en witwassen. In Lelystad worden al strafrecht, bestuursrecht en de acties van de Belastingdienst in afstemming met elkaar ingezet. In 2019 is het districtelijk team ondermijning (DTO) opgericht. Dit is een samenwerking tussen gemeenten, politie, OM en Belastingdienst voor de operationele integrale aanpak van ondermijning. In de afgelopen jaren is er veel energie gestoken in bewustwording, aanpak criminaliteit in het buitengebied, voorkomen van afglijden van jongeren naar de drugscriminaliteit, samenwerking met de arbeidsinspectie. Voor de komende periode blijft **ondermijning** een belangrijk thema.
- Toenemende tegenstellingen: er zijn grotere tegenstellingen in de afgelopen jaren ontstaan tussen partijen en bevolkingsgroepen. De coronacrisis heeft de ongelijkheid in de samenleving aangescherpt en zichtbaarder gemaakt. Dit kan ook in Lelystad leiden tot onrust en escalatie. In de afgelopen twee jaar kwamen steeds meer groepen in verzet tegen het coronabeleid van het kabinet. Het vertrouwen in de overheid (ook in gemeenten) is afgenomen en de weerstand is toegenomen. Tijdens de coronajaren 2020-2021 was het rustiger op straat, maar onrustiger op de social media. De Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid (NCTV) wijst ook op een toename van **polarisatie** sinds corona. Deze 'nieuwe tegenstellingen' zullen niet verdwijnen met het wegebben van de pandemie. Eenmaal ontstaan wantrouwen is moeilijk terug te draaien.
- Coronacrisis: als laatste de coronacrisis, al hiervoor meerdere malen genoemd. In de

evaluatie van de afgelopen vier jaar kan natuurlijk deze pandemie niet onvermeld blijven. Begonnen in februari 2020 en nog steeds zeer bepalend in het functioneren van de samenleving. Covid-19 heeft een enorme impact gehad op thuiswerken, ondernemen, sport, evenementen, sociale contacten, gezondheid, economie, vertrouwen in instituties, meer meldingen jongerenoverlast, etc. Het heeft bij diverse projecten onder het veiligheidsbeleid de samenwerking verzwakt. En het heeft het takenpakket van de boa als gemeentelijke handhaver behoorlijk uitgebreid.

Tussen februari 2020 en februari 2022 zijn er zo'n 23.000 positieve besmettingen geweest in Lelystad en 213 ziekenhuisopnames. En 84 Lelystedelingen zijn overleden aan/met corona.

SAMENVATTING AANBEVELINGEN

1. Prioriteer jeugd en veiligheid voor de komende periode.
2. Mensenhandel moet als thema een van de nieuwe speerpunten worden.
3. Meer aandacht voor digitale veiligheid en cybercrime.
4. Maak van de aanpak van maatschappelijke tegenstellingen een speerpunt.
5. Versterk de Persoonsgerichte aanpak (PGA), met name voor 18 minners.
6. Blijf doorgaan met de aanpak van Ondermijning.
7. Voer de ideeën en plannen uit voor aanpak kwetsbare wijken.
8. Zorg voor meer politie in Lelystad.¹
9. Zorg dat de basis op orde is bij onderwijs, zorg, hulpverlening en welzijnswerk.
10. Verlaag de onveiligheidsgevoelens in de eigen buurt.²

Foto: Burgemeester Baltus bezoekt basisschool Laetare na brand oudejaarsavond.

¹ Mensen die slachtoffer zijn geworden van een woninginbraak of een geweldsdelict voelen zich significant onveiliger. Daarom moeten we blijven investeren in toezicht, handhaving en strafvervolgning. We blijven alert als het gaat om de politiecapaciteit in Lelystad. Meer toezicht weerhoudt potentiële daders ervan een delict te plegen, vooral als het geconcentreerd is op bepaalde plekken (hot spots) of tijdstippen (hot times). De inzet van toezichthouders, handhavers en politie helpt. En we zorgen dat de samenwerking tussen politie en de gemeentelijke boa's van Stadtoezicht goed blijft en waar mogelijk wordt versterkt.

² Het cruciale element voor meer veiligheid is bewonersparticipatie. Als bewoners in een buurt op een aangename wijze met elkaar omgaan, dan remt dat asociaal gedrag. De veiligheid en sociale kwaliteit in een gebied veranderen zonder de bewoners is onmogelijk. Door bewoners (en maatschappelijke organisaties) te betrekken bij de aanpak van onveiligheid wordt ten eerste bevorderd en gestimuleerd dat juist de door hen ervaren problemen worden aangepakt en ten tweede dat zij zich betrokken voelen bij de veiligheidsproblemen in de directe woonomgeving. Op die manier zijn zij eerder bereid zijn te participeren in het meedenken en meewerken aan oplossingen. Het is daarom belangrijk om door te gaan met projecten zoals de WhatsApp-groepen, wijkpreventieteam, Burgernet, etc. Zichtbare en aanspreekbare functionarissen zoals de wijkagent, bewonersconsulenten, opbouwwerker, wijkboa, jongerenwerker en jeugdagent zijn cruciaal voor deze samenwerking. Inzet van de buurtshouw als middel helpt ook.

Indicator	Referentie 2016/2017	Doelstelling 2022	Eind- stand	Oordeel
Totaal aantal misdrijven	4.450	$x \leq 4.000$	3.739	
Rapportcijfer veiligheid	7,2	$x \geq 7,2$	7,4	
Woninginbraken per 1.000 woningen	9,1	Onder 9,0	3,4	
Totaal geweldsdelicten	610	Onder 550	452	
Totaal (brom)fietsdiefstal	406	Onder 400	276	
Totaal autokraken	246	Onder 250	188	
% jeugdige verdachten	3,1	Onder 3,0	2,4	
Totaal bedrijfsinbraak en diefstal in instellingen	172	Onder 150	77	
Onveiligheidsgevoelens in de eigen buurt	22%	Onder 18	23%	
Meldingen sociale overlast	991	Onder 800	1.462	
Meldingen jeugdoverlast	357	Onder 250	679	
Aantal verkeersongevallen met letsel	50	Onder 40	42	
% inwoners dat verkeersoverlast ervaart	31	Onder 25	41%	
% bewoners dat overlast van jongeren ervaart	20,4	Onder 18	25%	
% inwoners dat zich onveilig voelt in centrum	27	Onder 20	33%	
% inwoners dat zich onveilig voelt rond uitgaan	26	Onder 20	24%	

Grafiek: Aantal misdrijven per jaar in Lelystad, periode 2015-2021

